

Samstarfsáætlun Norrænu ráðherranefndarinnar um efnahags- og fjármálastefnu 2025–2030

Efnisyfirlit

1.	Formáli	3
2.	Inngangsorð	3
3.	Pólítískar áherslur	3
3.1	Græn Norðurlönd	4
3.2	Samkeppnishæf Norðurlönd	5
4.	Mat á samstarfsáætluninni	6

1. Formáli

...

2. Inngangsorð

Í samstarfsáætlun ráðherranefndarinnar um efnahags- og fjármálastefnu, MR-Finans, er pólitískum áherslum og markmiðum fyrir tímabilið 2025–2030 lýst.

Á tímabilinu 2025–2030 verður áherslan í norrænu samstarfi á sviði efnahags- og fjármála á að styðja við stefnumörkun og lausnir sem stuðla að hagkvæmum og félagslega réttlátum grænum umskiptum á Norðurlöndum. Einnig verður lögð áhersla á samstarf og stefnumótun sem styrkir samkeppnishæfni og viðnámsþol norrænu hagkerfanna, eykur hagvaxtarmöguleika til lengri tíma og eflir frjálsa för og samþættingu þvert á norræn landamæri.

Norðurlandaráð, borgarasamfélagið og aðrir viðeigandi aðilar komu að gerð samstarfsáætlunarinnar. Ráðherranefndinni hafa borist ábendingar um efni samstarfsáætlunarinnar frá norrænu hagvaxtar- og þróunarnefndinni.

Samstarfsáætlunin er stýrandi í allri starfsemi undir ráðherranefndinni um efnahags- og fjármálastefnu. MR-Finans samþykkti samstarfsáætlunina þann [dags.] og gildir hún til 31. desember 2030.

Samstarfsáætlunin tekur mið af því markmiði Norrænu ráðherranefndarinnar að leggja sitt af mörkum til þess að uppfylla framtíðarsýnina um að Norðurlönd verði sjálfbærasta og samþættasta svæði heims árið 2030. Allar ráðherranefndir Norrænu ráðherranefndarinnar vinna að því að uppfylla framtíðarsýnina með hinum þremur stefnumarkandi áherslum.

3. Pólitískar áherslur

Áskoranir norrænu landanna á sviði efnahags- og fjármálastefnu eru nátengdar þeim skipulagslegu breytingum í efnahagsmálum sem Norðurlönd standa frammi fyrir á næstu árum. Hagkerfi norrænu landanna eru lítil og útflutningsmiðuð og því hefur alþjóðleg þróun í efnahagsmálum, ekki síst í ESB-löndunum, mikil áhrif á þau.

Norrænu löndin hafa sett sér háleit markmið í loftslagsmálum. Eigi þau að nást þarf að hraða hinum grænu umskiptum þvert á norræn hagkerfi og samfélög. Það er forgangsverkefni að tryggja stöðugleika í efnahagslegri umgjörð á Norðurlöndum og alþjóðlega sem getur með skilvirkum hætti og í samræmi við sjálfbær ríkisfjármál flýtt fyrir hagkvæmum grænum umskiptum. Það krefst þess að hagkerfi og vinnumarkaðir séu reiðubúin að takast á hendur umskipti og að efnahagsstefnan, með fjármálastefnuna sem lykilúrræði, flýti fyrir loftslagsvænum aðgerðum og styðji við grænar lausnir og stuðli að því að tryggja skilvirka ráðstöfun einkafjármagns og fjárfestinga. Jafnframt er mikilvægt að tryggja að grænu umskiptin fari fram með þeim hætti að þau stuðli að félagslegri samstöðu, lágmarki efnahagslegan ójöfnuð og skapi öllum íbúum á Norðurlöndum tækifæri.

Norrænu löndin standa frammi fyrir miklum skipulagslegum breytingum á næstu árum sem bæði munu fylgja ný tækifæri og áskoranir. Lýðfræðilegar breytingar á borð við hækkandi meðalaldur íbúa og tilhneigingu til þess að vinna minna eru afleiðingar aukinnar velferðar í norrænu löndunum. Slíkar breytingar hafa í för með sér aukið álag á ríkisfjármálin í norrænu löndunum og kalla á endurskoðun og aðgerðir sem ýta undir aukna atvinnuþátttöku og virkni og styrkja Norðurlönd sem samþætt svæði. Að auki á sér stað hröð tækniþróun, meðal annars á sviði gervigreindar, sem bæði hefur í för með sér ný tækifæri og nýjar ógnir. Norrænt samstarf á sviði efnahags- og fjármálastefnu getur átt þátt í að styðja við sameiginlegar lausnir og stefnur sem styrkja viðnámsþrótt norrænu landanna og efla hagvaxtarmöguleika á Norðurlöndum til langs tíma með sjálfbærum hætti.

Um leið hefur versnandi staða í heimsmálum og aukin togstreita á milli landa og svæða í heiminum í för með sér sérstaka hættu fyrir norrænu löndin sem eru lítil og treysta á nýsköpun og útflutning og eru því háð efnahagslegum stöðugleika á alþjóðavísu og opnum alþjóðlegum mörkuðum fyrir viðskipti og fjárfestingar. Aukin notkun ríkisstyrkja í löndum utan Norðurlanda mun veikja alþjóðlega samkeppni, valda norrænum nýsköpunarfyrirtækjum erfiðleikum og hugsanlega skapa þrýsting á aukna notkun opinbers fjár með samsvarandi hætti í norrænu löndunum. Öflugra samstarf, gagnkvæmt aðgengi og sameiginlegur skilningur á milli norrænu landanna skiptir miklu máli til þess að unnt sé að takast á við sameiginlegar áskoranir á sviði efnahags- og fjármála og til þess að efla rödd Norðurlanda út á við.

Norrænt samstarf á sviði efnahags- og fjármálastefnu innan MR-Finans er helsta umgjörðin um miðlun reynslu, samræmingu og stuðning við samnorrænan þekkingargrunn sem getur bætt forsendur norrænu landanna til þess að tryggja efnahagslega þróun og velferð, styrkt samkeppnishæfni Norðurlanda og tryggt inngildandi græn og stafræn umskipti í norrænum samfélögum. Í samstarfi okkar á tímabilinu 2025–2030 verður áhersla á að vinna saman í tengslum við áskoranir varðandi efnahagsstefnu og stuðning við verkefni sem hafa norrænt notagildi og tillögur að styrkari efnahagsstefnu í norrænu löndunum.

Ráðherranefndin um efnahags- og fjármálastefnu hefur samþykkt markmið og undirmarkmið starfsins á tímabilinu 2025–2030. Allt norrænt samstarf á þessu málefna sviði er unnið með hinar pólitísku áherslur að leiðarljósi. Það þýðir að á þessum markmiðum skuli byggja aðgerðir sem skila þeim árangri og hafa þau áhrif að ná fram þeim breytingum sem stefnt er að.

3.1 Græn Norðurlönd

Markmið 1: Grænu umskiptin á Norðurlöndum skulu eiga sér stað með kostnaðarhagkvæmum og félagslega réttlátum hætti

Eigi loftslagsmarkmiðin að nást verður að hraða hinum grænu umskiptum í norrænum hagkerfum og samfélögum. Mikilvægt er að umskiptin eigi sér stað með eins hagkvæmum hætti og hægt er þannig að umgjörð efnahagsstefnunnar stuðli að því að ýta undir skilvirka ráðstöfun auðlinda, heilbrigð og stöðug efnahagsleg skilyrði fyrir grænar fjárfestingar, atvinnugreinar og vinnustaði og þannig að aðgerðir til þess að draga úr losun séu kostnaðarhagkvæmar og stuðli að félagslega réttlátum grænum umskiptum. MR-Finans mun styðja við miðlun reynslu, þekkingar og lausna á milli Norðurlanda sem auðvelda þetta ásamt því að miðla norrænni reynslu og lausnum á alþjóðavettvangi.

- **Undirmarkmið 1: Efla þekkingu um og árangursríka notkun á efnahagslegum stýritækjum til þess að styðja við græn umskipti**

MR-Finans mun styðja og efla lausnir sem byggjast á þekkingu og norrænt samstarf um árangursríka notkun og innleiðingu efnahagslegra stýritækja til þess að styðja við og flýta fyrir grænu umskiptunum í norrænu löndunum.

- **Undirmarkmið 2: Styðja við samþættingu loftslagssjónarmiða við þjóðhagfræðilegar stefnur og líkön á Norðurlöndum og alþjóðavísu til þess að ná fram kostnaðarhagkvæmum grænum umskiptum**
Norrænu löndin eru framarlega þegar kemur að því að flétta loftslagssjónarmið við þjóðhagfræðileg líkön. MR-Finans mun stuðla að því að efla hagnýtt norrænt samstarf og þekkingarmiðlun og styðja við alþjóðlegt hlutverk og forystu Norðurlanda á þessu sviði.
- **Undirmarkmið 3: Samstarf um að efla efnahagsstefnu í norrænu löndunum sem tryggir inngildandi græn umskipti og efnahagsþróun**
Grænu umskiptin í norrænum hagkerfum eiga að eiga sér stað með félagslega réttlátum hætti. MR-Finans mun efla miðlun reynslu á milli norrænu landanna og stefnumótun sem getur stutt við inngildandi efnahagsþróun í norrænu löndunum með tilliti til grænna og stafrænna umskipta.

3.2 Samkeppnishæf Norðurlönd

Markmið 2: Efla samkeppnishæfni, viðnámsþol og samþættingu norrænu hagkerfanna

Norrænu hagkerfin eru almennt vel í stakk búin til þess að takast á við miklar skipulagslegar breytingar og aukna alþjóðlega samkeppni. Norrænu löndin eiga að byggja ofan á þetta og vinna saman að því að styrkja umgjörð, stefnu og lausnir sem stuðlað geta að því að auka hagvaxtarmöguleika Norðurlanda til langs tíma, efnahagslegan viðnámsþrótt og samkeppnishæfni, ekki síst í ljósi nýrrar stöðu heimsmála og tækniþróunar. MR-Finans mun stuðla að aukinni miðlun reynslu á milli norrænu landanna og stefnumótun sem byggist á þekkingu á sviði efnahagsmála og fjármálastefnu sem stuðlað getur að uppfyllingu þessara markmiða.

- **Undirmarkmið 1: Samstarf um eflingu kostnaðarhagkvæmra stefna í löndunum og aðgerðir til þess að auka hagvaxtarmöguleika á Norðurlöndum til langs tíma**
Samstarf og stuðningur við stefnumótun sem byggist á þekkingu í norrænu löndunum á að stuðla að aukinni framleiðni, atvinnuþátttöku og hagvaxtarmöguleikum til langs tíma í norrænu löndunum. Samfara hækkandi meðalaldri íbúa á Norðurlöndum er mjög mikilvægt að fækka þeim sem eru á vinnufærum aldri en standa utan vinnumarkaðar.
- **Undirmarkmið 2: Auka sameiginlega aðkomu að efnahagslegum úrlausnarefnum í norrænu löndunum og á alþjóðavísu**
Norðurlönd standa frammi fyrir æ flóknara umhverfi í tengslum við alþjóða efnahagsmál. Aukin samræming og sameiginleg aðkoma að efnahagslegum úrlausnarefnum og framkvæmd viðeigandi ESB- og EES-löggjafar getur aukið samkeppnishæfni og viðnámsþol Norðurlanda og eflt rödd og vægi Norðurlanda á alþjóðavettvangi.
- **Undirmarkmið 3: Koma í veg fyrir og draga úr stjórnsýsluhindrunum sem hamla frjálsri för vinnuafls á Norðurlöndum og efnahagslegri samþættingu**

Ef Norðurlöndum á að takast að uppfylla framtíðarsýnina um að verða samþættasta svæði heims árið 2030 verður að koma í veg fyrir og draga úr stjórnsýsluhindrunum sem rekja má til efnahagsstefna landanna og stjórnsýslulegra reglna. MR-Finans mun vinna að því að efla sameiginlegar lausnir á stjórnsýsluhindrunum sem hamla frjálstri för vinnuafis og efnahagslegri samþættingu á Norðurlöndum.

4. Mat á samstarfsáætluninni

Samstarfsáætlunin gildir á tímabilinu 2025–2030 en er skipt niður í þriggja ára starfsáætlanir tímabilin 2025–2027 og 2027–2030.

Á miðju tímabili verður gerð úttekt og á grundvelli hennar kann ráðherranefndin að gera breytingar á samstarfsáætluninni ásamt því að fá tillögur að því hvernig rétt sé að útfæra starfsáætlun seinna tímabilsins.

Einnig mun fara fram mat jafnóðum samkvæmt mati framkvæmdastjóra og ráðherranefndarinnar.